

Vzdělávací obor: **Hudební, taneční a dramatická výchova**

Očekávaný výsledek učení: UAK-HTD-001-ZV5-002

Využívá jednoduché postupy a prostředky vycházející z hudby, tance, divadla při samostatných i společných interpretačních a tvůrčích činnostech.

Popis úrovně **Splněno**

- Využívá osvojené základní reprodukční, interpretační a tvůrčí dovednosti (hudební, taneční, pohybové, mluvní a komunikační) k vyjádření emocí, dějů, stavů, myšlenek, představ, situací a vztahů.
- Ve svých činnostech v jednoduché podobě propojuje prostředky a postupy vycházející z hudby, tance a divadla, ale také jiných druhů umění, pojmenuje svou roli ve společném tvůrčím procesu.
- Využívá ve svých činnostech jemu dostupné technologie a digitální nástroje (tablet, mobil apod.), dodržuje pravidla jejich využívání.

Hra na divadlo (muzikanti, tanečníci, diváci a dirigent)

Autorka materiálu: Michaela Suša

Anotace

V této aktivitě dochází k propojení obsahů taneční a pohybové výchovy a hudební výchovy. Žáci rozvíjejí hudební, taneční/pohybovou tvorbu a jiné výrazové prostředky (gesta), uplatňují znalosti hry na Orffovy nástroje nebo jiné perkuse. Rozvíjejí schopnost spolupracovat, naslouchat si, pozorovat a komunikovat (verbálně i neverbálně). Metodický materiál na úložišti obsahuje popis tvůrčí aktivity, ve které jsou žáci pomocí různých rolí součástí hry. Mají možnost pocítit, že každá role je důležitá, má svůj význam a je součástí celku. Materiál obsahuje různé návody, jak ke hře kreativně přistupovat. V různých obměnách této hry si vyzkouší nejen kreativní tvorbu, ale i vedení a naslouchání.

Zadání pro žáky

Tato aktivita navazuje na předchozí práci s Orffovými nástroji a perkusemi. Předchází jí jednoduchý návod, jak reagovat vlastním tělem na hudbu/zvuky – viz Metodický komentář.

Verze 1: Žáci se rozdělí do skupin: muzikanti, tanečníci, diváci, dirigent. Muzikanti si vezmou hudební nástroje, tanečníci nastoupí na pomyslné jeviště a diváci se usadí do hlediště. Přichází dirigent. Diriguje muzikanty podle vlastního uvážení. Na hudbu reagují tanečníci (mají možnost reagovat celým tělem nebo jen částmi – paže, nohy, pánev, ramena...) Dirigent zakončí, diváci zatleskají a vystupující se klaní. Následuje reflexe. Každá skupina dostane prostor, navzájem se vyslechnou a neskáčou si do řeči. Začínají diváci, dále tanečníci, muzikanti a nakonec dirigent. Učitel může pomocí otázek žáky navést na reflexi: Diváci, máte pocit, že tanečníci reagovali na hudbu? Můžete uvést nějaké příklady, kdy to fungovalo víc a kdy méně? A víte proč? Bylo něco, co vás rozveselilo, rozesmutnilo? Tanečníci, dokázali jste v hudbě rozpoznat rozdíly? Muzikanti, byla pro vás gesta dirigenta srozumitelná? Jak se vám hrálo, když jste museli poslouchat dirigenta? Dirigente, jak ses cítil, když ses mohl rozhodovat podle sebe? Co potřebujete, abyste vaši roli příště zvládli lépe? Následuje výměna rolí.

Verze 2: Pokud máte kartičky s přirovnáním, jak mohou muzikanti hrát, necháme tajně diváky vybrat tři kartičky, které předají dirigentovi. Muzikanti ani tanečníci kartičky neviděli. Hra začíná. Opět následuje reflexe a výměna rolí.

rolí. Můžeme se odvolávat na Verzi 1, kde se dirigent cítil lépe a proč?

Verze 3: V této verzi role dirigenta ustupuje do pozadí. Muzikanti reagují na tanečníky. Tanečníci se předem domluví na struktuře. Např.: Nejdřív budeme skákat, jako když přeskakujeme kaluže, pak se zastavíme a klesáme na zem jako list a na závěr rychle a ostře zvedneme hlavu, jako když na nás někdo zavolá. Učitel tanečníkům připomene, že je důležité mít jasný začátek a konec. Následuje reflexe a výměna rolí.

Verze 4: Dirigent se opět vrací na scénu. Tentokrát tanečníci jdou záměrně proti hudbě (např.: muzikanti hrají pomalu, jako když leze želva × tanečníci tančí, jako když s nimi cloumá vichřice). Následuje reflexe a výměna rolí.

Vazba na klíčové kompetence

KK kulturní Kulturní a umělecké sebevyjádření KKT-SVJ-000-ZV5-001	<i>Vyjádřuje své myšlenky a pocity prostředky různých druhů umění.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • organizují tvůrčí aktivity, ve kterých mají žáci možnost vyjádřit své myšlenky a pocity prostřednictvím hudby, divadla, pohybu a tance; tímto způsobem podporují jejich kreativitu a sebevyjádření
KK k podnikavosti a pracovní Spolupráce a týmová práce KPP-TYM-000-ZV5-001	<i>Podílí se na spolupráci ve skupině.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • vytvářím různorodé pracovní skupiny, aby se žáci učili spolupracovat s jinými lidmi, pomáhám žákům nastavit role, nabízím možnost výběru rolí • vedu žáky k reflexi a sebehodnocení zkušeností ve skupině a pomáhám jim pojmenovat, které role jim vyhovují nejvíce a proč

Metodický komentář pro učitele

Před samotnou hrou je dobré žákům rozdat Orffovy hudební nástroje a vyzkoušet si, jak na ně mohou hrát. Krátce – jako když kape, rychle – jako když mě někdo honí, těžce – jako když jdu v bažině, lehce – jako pírkem, plynule – jako voda, ostře – jako když sekám mečem, zrychlují – jako když se rozjíždí vlak, ... žáci sami vymýšlí přirovnání. Můžeme vyjadřovat hudbou i emoce. Jak zahrají – smutně, vesele, našťavaně? Lze psát na tabuli nebo na kartičky, které lze ve hře později použít. Žáci sami zjišťují, které nástroje jsou na co vhodné. Pokud je ve třídě žák, který hraje na nějaký hudební nástroj (flétna, klavír...) je možné toho využít.

Současně můžeme dotazy zjišťovat, jestli žáci vědí, jak hudbu ztvárňovat pohybem. Pokud by se některý z žáků styděl, nenutíme ho. Nabídneme alternativu, ať pohyb vyjádří jen pažemi. Pracujeme společně. Učitel se ptá: Jak by mohly ruce znázornit, že letí pírkem? Jak by mohly ruce znázornit, že kape déšť? Pokud vidíme, že je třída opravdu nápaditá a bez ostychu, zvyšujeme náročnost – A víte, jak by se celé tělo mohlo proměnit v kapku, která dopadá na zem a tam se rozlije do kaluže? Jaký tvar má kapka a jaký kaluž?

Upřesňuje se role dirigenta. Jak zadává hudbu muzikantům? Neverbální komunikace. Jaká volí gesta? Žáci opět sami hledají pohybový/neverbální jazyk dirigenta tak, aby mu sami rozuměli. Neverbální komunikace se projevuje nejenom v gestech, ale i ve výrazu obličeje.

Upřesňuje se role diváka. Učitel se ptá: Víte, jak se při vystoupení chová divák? Co udělá, když představení skončí? Divák je pozorovatel. Neznamená to, že nic nedělá.

Spolupracuje celá třída.

Je možné, že některé role budou pro děti atraktivní více a jiné méně. Nejdříve jim dáme vybrat podle vlastního uvážení. Pokud by se např. role tanečnicka nikdo nezhostil, učitel bez problémů roli přijme a ukáže žákům, že mohou tancem/pohybem reagovat na hudbu/zvuky jen paže, hlava... Později, když žáci ztratí ostych, učitel nabízí, aby si vyzkoušeli i jiné role.

Popis ověřování

Učitel

ověřuje, jak se žáci zapojili do činností, skupinové práce;
povzbuzuje žáky v jejich rolích, zároveň respektuje, pokud má žák ostych, je introvertní apod. – nabízí možnosti, jak roli zvládnout nebo nabídne alternativní činnost;
sleduje, jak žáci reflektují svoji činnost;
sleduje, na jaké úrovni žáci využívají nabídnuté výrazové prostředky;
vede žáky ke spolupráci, naslouchání, pozorování, komunikaci;
vede žáky k odpovědnosti za společnou činnost.